

Lesmap Nachtegaal

Korte inhoud

Als de zon gaat slapen en de sterretjes hoog aan de hemel fonkelen, moet ook prins Tchang gaan slapen. Maar het kleine Chinese prinsje kan niet slapen. Hij is bang voor monsters onder zijn bed en spoken in de kast. Min, zijn verzorgster is ten einde raad. Ze probeert alles om Tchang zacht te laten dromen: een liedje zingen, rijstkorreltjes tellen,... totdat ze het verhaal vertelt van een nachtegaal die zo mooi kon zingen dat de grote keizer van China tranen in zijn ogen kreeg. De nachtegaal is een verhaal in een verhaal naar de Deense sprookjesverteller Hans Christian Andersen. Zijn sprookje leeft voort in dit poëtische schimmenspel, gecombineerd met toneel en een levensgrote pop.

Thematiek:

Niet kunnen of willen slapen is de rode draad in het ene verhaal. Het tweede verhaal is het sprookje over de Chinese nachtegaal. Werken met schimmen is een belangrijke thematiek daarin.

Wie:

Spelers: Charlotte Alles en Dennis Oris
Schimmenspel: Sjoerd Link
Decor: Charlotte Alles en Dennis Oris
Kostuums en pop: Charlotte Alles
Muziek: Benny Verheyen
Scenario: Charlotte Alles en Dennis Oris
Eindregie: Ruud Alles
Lesmap: Charlotte, Gerlind en Ruud

Chinees slaapliedje: Kun je beluisteren op de website.

Als in het land van de reizende zon
De glimmende maan zijn krachten herwon
En de kinderen gapen
Is het tijd om te gaan slapen

Als de wind het rijstveld streelt
De kinderen zijn uitgespeeld
En de kinderen moeten gapen
Is het tijd om te gaan slapen

Al was het in de dag nog zo fijn
De oogjes worden toch wel klein
En de kinderen moeten gapen

Is het tijd om te gaan slapen
Dus doe maar je oogjes toe
Je bent echt wel reuzenmoe
En je moet nu heel hard gapen
Het is tijd om te gaan slapen

En je moet nu heel hard gapen
Het is tijd om te gaan slapen
En je moet nu heel hard gapen
Het is tijd om te gaan slapen

Klasgesprek

Thema :

1.slapengaan:

In het verhaal heeft Chang problemen met het slapen gaan. Sommige kinderen hebben het moeilijk met het slapen gaan, en verzinnen allerlei dingen om het slapen gaan uit te stellen. Wat helpt zijn slaaprituelen. Praat met de kinderen over hun slaapritueel in een klassengesprek:

-Wat doe je allemaal voor je gaat slapen?

Vervolgens kan je dit klassengesprek gebruiken in een uitbeeldspel:

-Maak een volgorde in het slaapritueel eventueel met tekeningen vb : kledij uit doen, wassen, pyjama aandoen, tanden poetsen, plassen, voorlezen, onderstoppen...

-Hoe ga je liggen als je gaat slapen?

Chang is bang voor monsters onder het bed, het vertellen van een verhaal helpt Chang om in slaap te vallen. Overloop even met de kinderen waar Chang bang voor is, en wat Ming allemaal probeert om hem te doen slapen.

Praat met de kinderen of ze wel eens ergens bang voor zijn bij het slapen gaan en zoek samen naar ideeën die hierbij kunnen helpen.

2.schimmenspel:

Wanneer en waar het schimmenspel precies is ontstaan weet men niet. Wel weet men dat de oudste vormen van het schimmenspel uit Azië komen.

Het schimmenspel is uit Azië via het Midden-Oosten en Afrika in Europa terecht gekomen. Het werd vervolgens via Italië, Duitsland en Engeland over heel Europa verspreid door rondtrekkende straatartiesten.

In de nachtegaal wordt gebruik gemaakt van de knip/silhouetkunst.

Er zijn verschillende vormen en aanverwanten van het schimmenspel.

Hieronder staan verschillende vormen uitgelegd die je samen met de kinderen kan doen in de klas.

-handschaduwspel:

-voorbereiding :-lokaal die je kan verduisteren

-lamp, zaklamp

-lege muur

-werkwijze:

-Verduister het lokaal.

-Richt de lamp of zaklamp naar een lege muur zodat je voor de lamp/zaklamp je figuur kan maken met je handen en de schaduw kan zien op de muur.

-de afstand van je handen en de lamp is afhankelijk van de lichtsterkte, zoek dit vooraf best uit. (hoever moet je de lamp en je handen houden van de muur)

-in volgende bijlage kan je een voorbeeld van een handschaduwspel van vogel, een hond en een olifant vinden

-laat de kinderen vervolgens zelf figuren uitproberen

-laat de kinderen eventueel met enkele samenwerken om samen een verhaaltje uit de beelden (vb: olifant die bang is voor een spin...)

-portretsilhouetten: - voorbereiding:

-lokaal dat je kan verduisteren

-spot

-lege muur

-indien mogelijk witte doek die je kan bevestigen

-schilderstape

-grote tekenbladen

-potlood

-zwarte verf

-verfborstel

-werkwijze:

-plaats de spot op een bepaalde afstand van de lege muur nadat je het lokaal hebt verduisterd, richt deze naar de muur

-indien het mogelijk is plaats je een wit doek en zet je de spot aan de ene kant van het witte doek

-laat iemand in zijaanzicht plaatsnemen op een stoel op een kleine afstand van de lege muur (afstand afhankelijk van de lichtsterkte)

-zorg dat je de schaduw van het zijaanzicht van de persoon goed kan zien op de muur

-indien je met een doek werkt, laat je de persoon in zijaanzicht plaatsnemen aan de kant waar de lamp staat (lamp naar wit doek richten)

-kleef een papier op de muur waar je de schaduw kan zien van het gezicht van de persoon die op een stoel zit, laat iemand anders deze persoon zijn silhouet tekenen op het papier

-bij een wit doek, kleef een papier aan de andere kant van het doek, dus niet aan de kant waar de persoon zit en de lamp staat, teken de silhouet van de persoon op het papier

-vervolgens wissel je van personen (de ene tekent terwijl de andere op de stoel zit)

-vervolgens mag men de silhouet op het papier zwart schilderen

-je kan ook allerlei kleuren of materialen gebruiken om de silhouet op het papier vol te maken, eventueel met dingen die deze persoon leuk vind.

Papierentheater:

Fijn om zelf met de kinderen een theater te maken om een schimmenspel te spelen, of dit theater te gebruiken om voorwerpen te raden.

-voorbereiding :-kartonnen doos

-plakband/brede tape

-stevig papier

-lamp

-dun wit papier

-schaar

-potlood

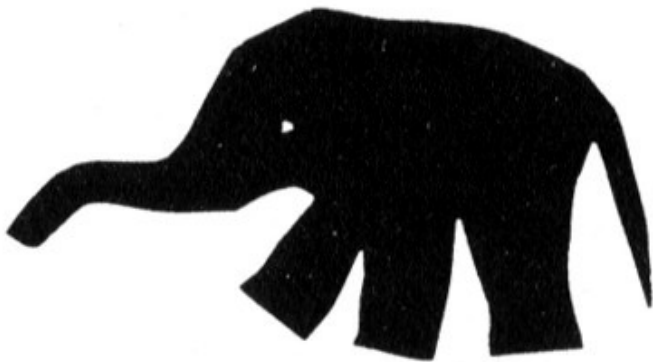
-werkwijze:

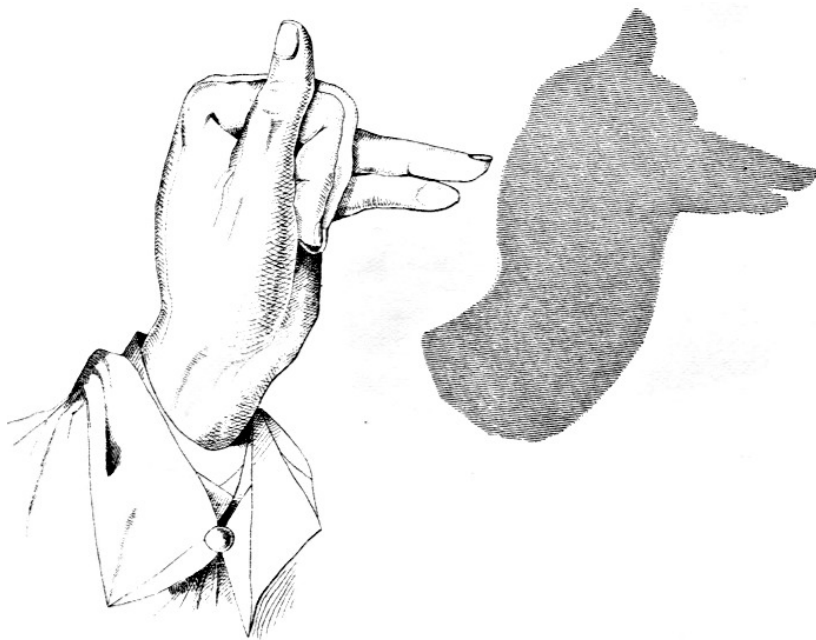
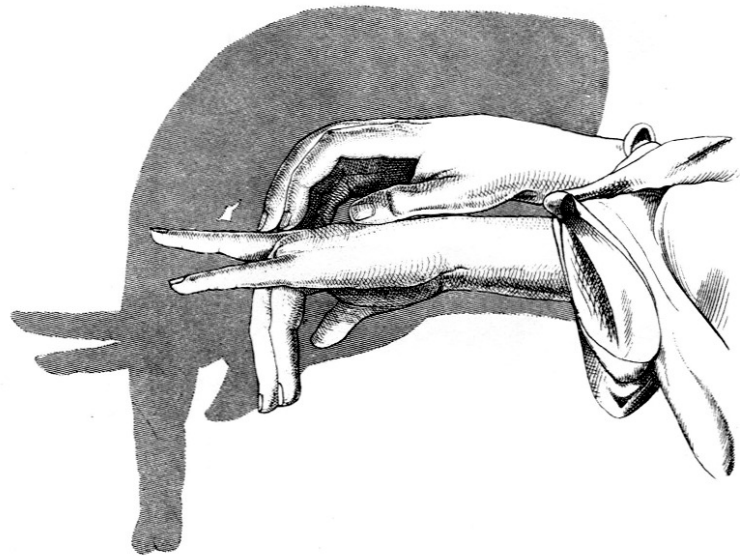
-snij in het midden van de bodem van de kartonnen doos een vierkant gat

-plak een dun papier (best twee centimeter groter dan het gat) rondom de opening, zie dat dit blad goed strak is (zonder plooien)

- zet de doos op zijn zijkant zodat je de bodem met papier voor je ziet en plaats een lamp aan de open kant van de doos
- leg iets zwaar in je doos, zodat je theater niet omvalt
- vervolgens kan je allerlei figuren uit volgende bijlagen kopiëren en vervolgens kleven op stevig papier
- deze figuren kunnen dan gebruikt worden om een verhaal te maken en uit te beelden in het theater
- je kan de theaters ook per twee laten maken en hen zelf eenvoudige figuren laten maken
- de jongste kinderen kan je de figuren laten uitprikken en ze één voor één in het theater laten houden zodat iedereen de schaduw van de verschillende figuren kan zien

- je kan dit theater ook gebruiken om verschillende voorwerpen te laten raden
- je neemt verschillende voorwerpen zoals vb een schaar, popje... laat dit in het theater zien zodat ze enkel de schaduw zien, en laat de kinderen raden wat ze zien

de keukenmeid

de knecht

KAMER HEER

KEUKENMEISJE

HOFDAME

MUZIEKMENEER

Sprookje De Chinese Nachtegaal

Dit is een heel oud verhaal en juist daarom is het goed om het te leren kennen, want anders zou het wel eens vergeten kunnen worden.

Iedereen weet dat de keizer van China een Chinees is en dat de mensen die in China wonen Chinezen zijn.

Het kasteel van de keizer van China was het mooiste kasteel ter wereld. Het was helemaal van porselein gemaakt, heel teer en breekbaar. Als je het kasteel alleen maar aanraakte, kon het al barsten. In de tuin bloeiden de wonderbaarlijkste bloemen en aan de allermooiste had de keizer zilveren belletjes laten binden. Die rinkelden vrolijk in de zwoele zomerwind, zodat ze niet onopgemerkt bleven. En dat was ook de bedoeling. De tuin was zo groot, dat zelfs de tuinman het eind ervan nooit had gezien. Als men doorliep, kwam men ten slotte in een mooi bos met hoge bomen en diepe vijvers. Dat bos liep helemaal door tot aan de zee, een diepe blauwe zee.

In dat bos woonde een nachtegaal. Die zong zo prachtig dat zelfs de arme vissersman die toch heus heel wat te doen had, ophield met werken als hij de nachtegaal hoorde zingen. Zelfs als hij op zee was en zijn netten ophaalde, ging hij stil zitten luisteren.

"Lieve hemel, wat is dat toch mooi!" zei hij. Dan moest hij weer gauw aan zijn werk en vergat hij de vogel. Maar de volgende dag, als de nachtegaal weer zong en de visser op zee was, zei hij weer precies hetzelfde: "Lieve hemel, wat is dat toch mooi!"

Uit alle landen van de wereld kwamen er mensen naar de stad van de keizer. Die reizigers bewonderden het paleis en de tuin. Maar als ze 's avonds de nachtegaal hoorden zingen, zeiden ze allemaal: "Dit is toch wel het allermooiste!"

En als ze weer thuis waren, vertelden de reizigers over wat ze gezien en gehoord hadden. Er werden boeken over dat land geschreven, heel veel boeken: over de stad en over het kasteel en over de tuin waar geen einde aan kwam. Maar het mooist schreven ze over de nachtegaal.

Die boeken gingen de wereld rond. Ook de keizer van China kreeg er een paar onder ogen. Hij zat op zijn gouden troon en las, en las. Elk ogenblik knikte hij met zijn hoofd, want hij genoot ervan die prachtige beschrijvingen te lezen over zijn stad en zijn kasteel en zijn tuin.

"Maar het allermooiste is toch wel de nachtegaal," stond er dan.

"Wat nu?" zei de keizer, "de nachtegaal? Die ken ik niet eens! Waarom weet ik niet dat er zo'n vogel in mijn rijk is? En dan nog wel in mijn eigen tuin! Dat ik dat uit een boek te weten moet komen!"

De keizer riep toen zijn kamerheer bij zich. Die deed altijd heel erg deftig. Als iemand die lager was dan hijzelf tegen hem durfde spreken, antwoordde hij alleen maar:

"Pl!" en dat betekende niet eens wat.

"Kamerheer!" zei de keizer, "er moet een heel merkwaardige vogel in mijn tuin zijn die de nachtegaal wordt genoemd. In deze boeken staat dat de nachtegaal

het mooiste van mijn grote rijk is. Waarom heeft niemand mij ooit iets over die vogel verteld?"

"Ik heb die naam nog nooit horen noemen," zei de kamerheer. "Hij is in ieder geval nooit aan het hof voorgesteld."

"Ik wens dat hij vanavond voor me komt zingen!" zei de keizer. "De hele wereld schijnt te weten wat ik in mijn bezit heb. En zelf weet ik het niet eens!"

"Ik heb die naam nooit horen noemen," zei de kamerheer nog eens. "Maar ik zal hem zoeken en hem bij u brengen."

Maar waar moest de kamerheer die nachtegaal gaan zoeken? Hij liep het hele kasteel door, alle trappen op en af, alle zalen en gangen door. Maar hij vond de niemand die ooit van de nachtegaal had gehoord. Dus ging de kamerheer terug naar de keizer en zei hem dat het beslist verzinsels moesten zijn die in de boeken stonden.

"Uwe Keizerlijke Majesteit moet niet alles geloven wat er geschreven wordt! Het is fantasie, iets wat zwarte kunst wordt genoemd!"

"Maar het boek waarin ik het heb gelezen is mij toegestuurd door de Almachtige Keizer van Japan," zei de keizer. "Daarom kan het onmogelijk een leugen zijn. Ik wil de nachtegaal horen! Vanavond moet hij hier zijn! Hij staat in mijn allerhoogste gunst! Als hij er niet is, krijgt de hele hofhouding na het avondeten klappen op zijn buik!"

"Tsing-pel!" zei de kamerheer en hij zette het weer op een lopen. Trap op en trap af en door alle zalen en gangen. De hele hofhouding liep met hem mee, want ze kregen niet graag klappen op hun buik. Maar niemand had ooit gehoord van die wonderlijke nachtegaal, die in de hele wereld bekend was.

Tenslotte vonden ze in de keuken een arm, klein meisje. Ze zei: "O, hemeltje! De nachtegaal? Die ken ik heel goed. Ja, wat kan die zingen! Elke avond mag ik wat restjes eten meenemen voor mijn zieke moeder. We wonen bij het strand. Als ik 's avonds naar huis ga en onderweg even uitrust, dan hoor ik de nachtegaal zingen in het bos. Ik krijg er altijd tranen van in mijn ogen en kippenvol op mijn armen!"

"Lief klein keukenmeisje," zei de kamerheer. "Ik zal jou een vaste betrekking in de keuken geven en toestemming om de keizer te zien eten, als jij ons naar de nachtegaal brengt. Ik moet die nachtegaal vanavond op hoog bevel van de keizer bij hem brengen."

Toen gingen ze allemaal op weg naar het bos waar de nachtegaal woonde. De halve hofhouding ging mee. Ze waren al een flink stuk in het bos toen er een koe begon te loeien.

"Hé!" zeiden de hofjonkers. "Daar hoor ik hem al. Dat zo'n klein beestje zo wonderlijk veel geluid kan maken! Ik herinner me dat ik hem vroeger ook al eens heb gehoord."

"Niks hoor," zei het kleine meisje. "Dat zijn alleen maar koeien die loeien. We zijn nog heel ver van de nachtegaal af."

Daarna hoorden ze het gekwaak van de kikkers in een moeras.

"Heerlijk!" riep de keizerlijke priester. "Ik hoor hem! Ik hoor hem! Hij zingt als de klokken van mijn kerk!"

"Welnee, dat zijn kikkers!" antwoordde het meisje. "Maar we zijn wel in de buurt. We zullen hem gauw genoeg horen."

En toen begon de nachtegaal te zingen.

"Dat is hem," zei het meisje. "Hoor maar! Daar zit hij!"

En ze wees op een grijs vogeltje dat boven in een boom op een tak zat.

"Hoe is het mogelijk!" zei de kamerheer. "Ik had me hem zo niet voorgesteld. Wat ziet hij er gewoon uit. Hij is zeker door de schrik van kleur verschoten, nu hij zoveel deftige mensen op visite krijgt!"

"Nachtgaaltje!" riep het kleine meisje. "Mooi nachtgaaltje! Onze genadige keizer zou graag willen dat je voor hem zong!"

"Dat zal me een genoegen zijn," zei de nachtegaal en begon meteen te zingen dat het een lieve lust was.

"Het klinkt als glazen klokjes," zei de kamerheer. "En kijk eens naar zijn keeltje! Wat doet hij zijn best. Ik begrijp niet dat we hem nooit gehoord hebben. Wat zal dat een opzien baren aan het hof!"

"Zal ik nog eens voor de keizer zingen," vroeg de nachtegaal toen aan het meisje, want hij dacht dat de keizer bij het gezelschap was.

"Lieve kleine nachtegaal," zei de kamerheer. "Het is me een genoegen u te mogen uitnodigen tot het bijwonen van een avondfeest aan het hof. U zult Zijne Keizerlijke Genade met uw bekoorlijke gezang zeker betoveren."

"Maar mijn gezang klinkt het beste in het bos," antwoordde de nachtegaal.

Alleen omdat de keizer het zo wenste, ging hij met hen mee.

Op het kasteel was intussen grote schoonmaak gehouden. Alle muren en vloeren, die van porselein waren, glansden in het licht van duizenden fakkels. De mooiste bloemen waren binnengehaald en stonden met klingelende belletjes in de gangen. En omdat alle deuren openstonden om de mensen door te laten, tochtte het zo in de gangen dat de belletjes onophoudelijk klingelden. Niemand kon elkaar verstaan.

In het midden van de zaal zat de keizer. Naast hem stond een gouden standaard voor de nachtegaal. De hele hofhouding was aanwezig.

Het kleine meisje had toestemming gekregen om achter de deur naar het gezang te luisteren. Ze had nu de titel gekregen van 'Keukenmeid in gewone dienst'.

De dames en heren van de hofhouding hadden allemaal hun beste kleren aangetrokken. Ze hadden zich heel erg mooi gemaakt. Alle ogen waren gericht op het kleine grijze vogeltje, waar de keizer vriendelijk tegen knikte. En de nachtegaal zong! Hij zong zo prachtig dat de keizer er tranen van in zijn ogen kreeg. Toen de tranen over zijn wangen biggelden, begon de nachtegaal nog mooier te zingen. Zijn gezang ging van hart tot hart. De keizer was zo blij, dat hij de nachtegaal zijn gouden pantoffel aanbood om rond zijn hals te dragen. Maar de nachtegaal bedankte voor de eer, want hij had al beloning genoeg gehad, zei hij.

"Ik heb tranen gezien in de ogen van de keizer en dat is voor mij het kostbaarste van alles! Uw tranen, keizer,

hebben een wonderbaarlijke macht. Ik ben genoeg beloond!"

En toen zong hij weer verder.

"Dat is de vriendelijkste ijdelheid die ik ken," zeiden de hofdames. En toen namen ze een slok water en klokten als antwoord, wanneer iemand hun iets vroeg. Want ze dachten dat hun stem dan op die van de nachtegaal leek. Zelfs de lakeien en de kamermeisjes zeiden dat ze het prachtig hadden gevonden. En dat wilde wat zeggen, want die waren het moeilijkst tevreden te stellen! Ja, de nachtegaal had werkelijk succes.

Hij bleef dan ook aan het hof. Hij kreeg zijn eigen kooi en de vrijheid om tweemaal per dag en eenmaal per nacht een wandelingetje buiten te maken. Dan kreeg hij twaalf bedienden mee. Die hielden hem goed vast met twaalf zijden linten die aan zijn pootjes waren gebonden. Zo'n wandelingetje was dus niet eens een pretje voor hem.

De hele stad praatte over die bijzondere vogel. Als twee mensen elkaar op straat tegenkwamen zei de één: "Nachte," en de ander antwoordde: "Gaal". En dan zuchtten ze diep, want ze begrepen elkaar.

Er werden zelfs elf kinderen in de stad naar de nachtegaal genoemd, maar geen van hen was muzikaal.

Toen, op een dag, werd er een heel groot pak bij de keizer afgegeven. Op het pak stond geschreven: "Aan de nachtegaal".

"Zeker alweer een nieuw boek over onze beroemde vogel," zei de keizer. Maar het was geen boek, het was een prachtig nagemaakte nachtegaal. Hij leek precies op een echte nachtegaal, maar dan helemaal gemaakt van diamanten, robijnen en saffieren. En als men de nagemaakte nachtegaal opwond, zong hij één van de wijsjes die de nachtegaal altijd zong. Dan ging zijn staartje, dat fonkelde van zilver en goud, op en neer. Om zijn hals hing een lintje waarop geschreven stond: De nachtegaal van de keizer van Japan is maar arm vergeleken bij die van de keizer van China.

"Wat prachtig!" riep iedereen uit.

De man die de nachtegaal had bezorgd, kreeg terstond de titel van Keizerlijke Opper-nachtgaal-brenger.

"Nu kunnen ze samen zingen, wat zal dat mooi klinken!" zei de keizer. En toen moesten de nachtegaleen samen zingen. Dat ging alleen niet zo goed, want de echte nachtegaal zong op zijn eigen manier en de kunstvogel ook!

"Het is niet zijn schuld," zei de hofkapelmeester. "Hij kan heel goed maat houden, want hij is een leerling van mij!"

Toen moest de kunstvogel alleen zingen. Hij had met zijn wijsjes evenveel succes als de echte nachtegaal. Bovendien zag hij er heel wat mooier uit, want hij was versierd met flonkerende edelstenen.

Hij zong zijn wijsje drieëndertig keer achter elkaar zonder moe te worden. Men had het wijsje graag nog eens van voren af aan gehoord, maar de keizer vond dat zijn nachtegaal ook eens aan de beurt moest komen. Maar waar was hij gebleven? Niemand had gezien dat hij door een open raam was weggevlogen, terug naar zijn groene bossen.

"Wat is dat nu?" zei de keizer. En alle mensen aan het hof werden boos en vonden de nachtegaal maar een ondankbaar dier.

"Maar de beste vogel hebben we gelukkig nog!" zeiden ze en toen moest de kunstvogel opnieuw zingen. De hofhouding hoorde hetzelfde wijsje nog eens voor de vierendertigste keer. Maar ze kenden het nog niet uit hun hoofd, omdat het zo'n moeilijk wijsje was. De hofkapelmeester preeste de vogel in de vleidendste bewoordingen. Hij zei zelfs dat hij beter kon zingen dan de echte nachtegaal en dat de kunstvogel veel gemakkelijker te houden was.

"Want kijk nu eens, mijn beste mensen - en de keizer natuurlijk voor allemaal - bij een echte vogel weet men nooit wat hij gaat doen. En bij een kunstvogel is alles geregeld. Zo is het en zo blijft het en niet anders! Het is trouwens heel gemakkelijk te verklaren. Men kan de vogel openmaken en met verstand beredeneren hoe die radertjes draaien, dus hoe hij in elkaar zit."

"Dat vinden wij ook!" zei de hofhouding en de hofkapelmeester kreeg toestemming om de volgende zondag de vogel aan het volk te vertonen.

"Ik wil dat iedereen hem hoort zingen," zei de keizer. De mensen hoorden hem en hoe! Ze werden er zo vrolijk van dat het was alsof ze zich aan de thee hadden bedronken. Want dat doet men in China!

"O!" zeiden ze allemaal. Daarbij staken ze de vinger die men 'likkepot' noemt in de lucht en knikten erbij.

Maar de visser die de echte nachtegaal had horen zingen, zei: "Het klinkt allemaal heel aardig en het lijkt er ook wel wat op. Toch ontbreekt er iets aan, alleen kan ik niet zeggen wat."

Zo was de echte nachtegaal uit het hof verbannen. De kunstvogel had het plaatsje ingenomen op een zijden kussen naast de rustbank van de keizer. Alle geschenken van goud en edelstenen, die de keizer hem had gegeven, lagen om hem heen. Hij had de titel van Hoog-keizerlijke-nachtegal-zanger gekregen.

Zijn rang was 'nummer één aan de linkerkant'. De keizer vond de linkerkant van zijn lichaam de voornaamste omdat daar zijn hart zat. Want ook bij een keizer zit het hart aan de linkerkant.

De hofkapelmeester schreef een boek van vijftieng hoofdstukken over de kunstvogel. Het was heel dik en geleerd, want het was in het Chinees geschreven.

Iedereen zei, dat ze het boek gelezen en begrepen hadden. Zeiden ze dat niet, dan werden ze dom genoemd en kregen ze klappen op hun buik.

Zo ging dat het hele jaar door! De keizer, de hofhouding en veel geleerde Chinezen kenden elke toon van het gezang van de kunstvogel uit hun hoofd. Juist daarom waren ze er zo verrukt over. Ze konden immers zelf meezingen en dat deden ze dan ook.

De straatjongens zongen: "Zizizi! Kloekkloekkloek!"

De keizer zong het ook... Heus, het zal vast erg mooi geklonken hebben!

Maar op een avond, toen de kunstvogel zijn hoogste lied zong en de keizer er in zijn bed naar lag te luisteren, hoorde hij: "Prr!" binnen in de kunstvogel. Alle radertjes begonnen door elkaar te draaien. En toen hoorde de keizer niets meer...

Hij sprong dadelijk zijn bed uit en liet zijn lijfarts roepen. Maar die dokter kon hem niet beter maken! Toen liet hij een klokkenmaker komen.

Na veel praten en turen en door voorzichtig tegen verschillende radertjes te duwen, kreeg hij de vogel weer een klein beetje beter. Hij zei er alleen bij dat men zuinig moest zijn op het uurwerk want de asjes waren versleten. En nieuwe kon hij niet maken. Iedereen was droevig! Men durfde de kunstvogel toen nog maar één keer per jaar te laten zingen en dat was eigenlijk nog te veel. Maar de hofkapelmeester hield dan een toespraakje met heel veel moeilijke woorden. Hij zei dat het nog net zo mooi klonk als vroeger.

En iedereen geloofde de kapelmeester.

Vijf jaren waren verstreken. Het land was in de rouw, want de keizer was ernstig ziek en kon niet blijven leven. En de Chinezen hielden zoveel van hun zieke keizer. Er was al een nieuwe keizer gekozen. De mensen wachtten buiten bij het kasteel. Ieder uur verscheen de kamerheer op het balkon.

"P," zei hij dan en schudde met zijn hoofd. Dat betekende dat de keizer het niet goed maakte.

De keizer lag op dat ogenblik in zijn prachtige grote bed.

De hofhouding dacht toen dat hij dood was. Iedereen liep weg om de nieuwe keizer te begroeten. In de zalen en gangen had men dikke tapijten gelegd, zodat de zieke keizer niet door het geluid van voetstappen zou worden gestoord. Daarom was alles zo stil, zo vreselijk stil. Maar de keizer was helemaal nog niet dood. Hij had het alleen maar erg koud. Daarom lag hij zo bleek in zijn prachtige hemelbed met dikke, fluwelen gordijnen met zware gouden kwasten. Het raam stond open en de maan scheen naar binnen op de keizer en zijn kunstvogel.

De arme keizer haalde moeilijk adem. Het was alsof er iets heel zwaars op zijn borst drukte. Hij keek op. Toen zag hij dat de Dood op zijn borst zat, met zijn gouden kroon op zijn hoofd. In zijn ene hand hield de Dood de mooie, gouden sabel van de keizer en in de andere zijn vaandel. Tussen de plooien van de lange fluwelen bedgordijnen zag de keizer allemaal vreemde koppen. Sommige zagen er angstwekend uit, andere weer zachtmoedig. Dat waren de boze en de goede geesten die de keizer omringden. Want de keizer had veel goede en ook wel slechte dingen gedaan. Nu keken ze hem aan terwijl de Dood op zijn borst zat.

"Weet je nog," fluisterden ze allemaal, en "herinner je je dat nog,"

En toen vertelden ze zoveel goede en slechte dingen van hem, dat het angstzweet hem uitbrak.

"Dat heb ik nooit geweten," fluisterde de keizer. "Maak muziek, muziek, de grote Chinese trom!" riep hij toen. "Dan hoef ik niet alles te horen wat jullie zeggen!"

Maar ze haalden de Chinese trom niet en ze hielden ook niet op met praten over vroeger.

En de Dood knikte als een Chinees.

"Muziek! Muziek!" riep de keizer luid. "Mijn kleine lieve gouden vogeltje, zing dan toch voor mij. Zing! Goud en edelstenen heb ik je gegeven. Ik heb zelfs mijn gouden pantoffel om je hals gehangen. Zing dan toch! Zing!"

De kunstvogel deed zijn uiterste best. Hij bewoog op en neer en heen en weer maar... er kwam geen geluid uit zijn keeltje.

De Dood bleef de keizer uit zijn grote, lege oogkassen aanstaren. En het was zo stil, zo verschrikkelijk stil!

Maar plotseling klonk er, dichtbij het raam, een prachtig gezang. Buiten op de een tak zat de echte nachtegaal en hij zong dat het een lieve lust was.

Hij had gehoord dat de keizer ziek was en hij was gekomen om hem te troosten en hem hoop te brengen. En terwijl hij zong, verbleekten al die schimmenkoppen. Het bloed begon sneller door het lichaam van de keizer te stromen. Zelfs de Dood fluisterde en zei: "Ga door, kleine nachtegaal, ga door!"

"Alleen als je mij die prachtige gouden sabel geeft en het vaandel van de keizerskroon," zei de nachtegaal.

De Dood gaf al die kostbaarheden om hem maar te kunnen horen zingen. En de nachtegaal zong! Hij zong van de stilte van het kerkhof, waar witte rozen bloeien, waar de vlierstruik geurt en waar de tranen van hen die achterblijven het frisse gras besproeien. Toen vervaagde de Dood en zweefde hij als een kille, witte nevel het open raam uit.

"Dank je, dank je, jij lief klein dier, dat me uit de hemel is gestuurd," zei de keizer. "Ik weet dat ik je vroeger uit mijn kasteel heb verbannen. Toch ben je gekomen om de boze geesten bij mijn bed en de Dood van mijn hart weg te jagen. Hoe kan ik je belonen,"

"U hebt me al beloond," zei de nachtegaal. "De eerste keer dat ik voor u zong, heb ik tranen in uw ogen gezien. Dat zijn edelstenen die het hart van een zanger goed doen. Maar u moet nu weer gaan slapen en gezond en sterk worden. Ik blijf hier voor u zingen."

De nachtegaal zong... en de ogen van de keizer vielen toe. Hij gleed in een diepe, zachte slaap.

De zonnestralen schenen door de ramen naar binnen toen de keizer verkwikt en gezond ontwaakte. Niemand

van de bedienden was teruggekomen, want ze dachten dat hij dood was. Maar de nachtegaal zat bij zijn bed en zong nog steeds voor hem.

"Je moet altijd bij me blijven," zei de keizer. "En je hoeft alleen maar te zingen als je het zelf wilt. Die kunstvogel sla ik in duizend stukken!"

"Dat moet u niet doen," zei de nachtegaal. "Hij heeft toch gedaan wat hij kon? Houdt u hem toch bij u. Ik kan niet in uw kasteel wonen, maar u kunt me laten komen wanneer u wilt. Ook 's avonds. Dan ga ik op die tak bij uw raam voor u zingen. U zult dan weer vrolijk worden en als u vrolijk bent, kunt u ook weer verstandig denken. Ik zal voor u zingen van mensen die gelukkig zijn en van mensen die verdriet hebben. Ik zal zingen van het goede en het kwade dat uw dienaren voor u verborgen houden. Een zangvogeltje zoals ik komt overal: bij een arme visser, bij een boer en bij iedereen die heel ver weg is van u en uw hofhouding. Ik houd meer van uw hart, dan van uw kroon, ook al denkt men dat die heilig is. Ik zal komen en voor u zingen, maar u moet me één ding beloven."

"Alles wat je maar wilt, kleine vogel," zei de keizer. Hij had weer zijn prachtige keizerlijke kleren aangetrokken en hij drukte zijn gouden sabel tegen zijn hart.

"Ik vraag u maar één ding: zegt u tegen niemand dat u een vogeltje kent dat alles vertelt. Dan zal het u nog beter gaan."

Toen vloog de nachtegaal weg.

Even later kwamen de dienaren binnen om afscheid te nemen van hun dode keizer...

En wat schrokken die toen de keizer zei: "Goedemorgen, heren!"

*Uit Verzamelde sprookjes van Andersen
Uitgeverij Lekturama - Rotterdam*

Biografie

Hans Christian Andersen werd op 2 april 1805 geboren in Odense (Denemarken) als eerste zoon van De schoenmaker Hans Andersen en de werkvrouw Anne Marie Andersdatter. Het gezin Andersen was niet bepaald welgesteld. Heel zijn verdere leven heeft Andersen gevochten tegen armoede en vernedering. Ook al stierf hij als een welgesteld man, nooit verloor hij de illusie arm te zijn, nooit vergat hij wat het is het moeilijk te hebben om de eindjes aan mekaar te knopen. Hij heeft moeten vechten voor een degelijke schrijversopleiding en hij heeft moeten vechten om zijn schrijversroeping te kunnen volgen. Later wordt hij een gewaardeerd schrijver. Hij schreef niet alleen de wereldberoemde sprookjes die in bijna elke kinderboekencast staan, maar schreef daarnaast ook poëzie, toneelstukken, zangstukken, reisbeschrijvingen, romans, verhalen en dagboeken. Uit deze dagboeken wordt duidelijk dat Andersen niet alleen problemen had met zijn armoedige afkomst, maar dat hij bijna nog meer leed onder zijn liefdesproblemen.

Andersen was ook een verwoed reiziger. Hij was in Duitsland, Zwitserland, Frankrijk, Italië, Zweden, Griekenland en zelfs Constantinopel. Op zijn reizen kwam hij in contact met vele andere beroemde schrijvers, zoals onder andere de gebroeders Grimm en Charles Dickens. Andersen leefde ook in een tijd van grote veranderingen en revoluties. Zo werd de stoommachine en de door hem zo geliefde trein uitgevonden die zijn reizen een stuk vergemakkelijkten. Door al deze ingrediënten slaagde Andersen er in een wereld te creëren die kinderen én volwassenen tot op de dag van vandaag boeien.

*Uit: Hans Christian Andersen; Nooit rijk, nooit tevreden, nooit verliefd
Uitgeverij de arbeiderspers - Amsterdam - Antwerpen*